

Sygn. akt III AUa 233/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 kwietnia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Barbara Hejwowska
Sędziowie:	SA Marcjanna Górską SA Elżbieta Czaja (spr.)
Protokolant: sekr. sądowy Maciej Mazuryk	

po rozpoznaniu w dniu 24 kwietnia 2013 r. w Lublinie

sprawy Z. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji wnioskodawcy Z. M.

od wyroku Sądu Okręgowego w Radomiu

z dnia 18 stycznia 2013 r. sygn. akt VI U 809/12

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 233/13

UZASADNIENIE

Z. M. wniósł odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R. z dnia 31 maja 2012 roku o odmowie przyznania prawa do emerytury. W uzasadnieniu podniósł, że w okresie od 1 stycznia 1976 roku do 19 marca 1991 roku pracował przy produkcji betonu kruszywowego w (...) w R. w warunkach szczególnych.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. wniósł o jego oddalenie, podnosząc w uzasadnieniu, że wnioskodawca udokumentował ogólny staż ubezpieczeniowy wynoszący łącznie 27 lat, 1 miesiąc, 20 dni oraz żadnych okresów pracy w warunkach szczególnych. Wnioskodawcy nie zaliczono do okresów pracy w warunkach szczególnych okresu od 1 stycznia 1976 roku do 19 marca 1991 roku, ponieważ w złożonym świadectwie pracy warunkach szczególnych powołano się w nim na wykaz C zarządzenia Ministra Komunikacji, który uprawniał do wzrostu emerytur. Ponadto istnieją rozbieżności pomiędzy stanowiskiem pracy wskazanym w świadectwie pracy w warunkach szczególnych, a stanowiskami pracy wskazanymi w zwykłym świadectwie pracy.

Wyrokiem z dnia 18 stycznia 2013 roku sąd Okręgowy w Radomiu oddalił odwołanie.

Podstawą wyroku były następujące ustalenia :

Z. M. został zatrudniony w (...) w K. Kierownictwo Grupy (...) w W. k .R. z dniem 24 marca 1975 roku na podstawie umowy o pracę na czas nie określony, w pełnym wymiarze czasu pracy, na stanowisku technik drogowy. Z dniem 1 stycznia 1976 roku Z. M. został przeniesiony do pracy w (...) w R. Kierownictwo Grupy (...) w W. na stanowisku starszego technika drogowego. Z dniem 1 maja 1979 roku powierzono mu stanowisko majstra, a z dniem 1 października 1986 roku starszego majstra. Do zakresu czynności Z. M. na stanowisku technika drogowego, a następnie majstra należało: rozdzielanie pracy pomiędzy pracowników, sprawdzenie stanu paliw i materiałów do produkcji, dozowanie materiałów do produkcji masy bitumicznej, rozładunek materiałów do produkcji, nadzorowanie procesu produkcji masy bitumicznej, sprawdzanie prawidłowości dozowania składników oraz temperatury, usuwanie awarii w otaczarkach, rozliczanie pracy pracowników, rozliczanie produkcji, odbieranie materiałów do produkcji.

Z dniem 20 sierpnia 1987 roku powierzono Z. M. obowiązki Kierownika Wytwórni (...). W Wytwórni (...) pracowało około 25 pracowników, w tym przy produkcji i rozładunku około 10 pracowników, operatorzy ładowarek i spycharek, w warsztacie 5 pracowników, w laboratorium 2-3 pracowników, pracownik ds. gospodarki materiałowej oraz pracownik biurowy. Produkcja odbywała się na dwóch lub trzech otaczarkach, które obsługiwali operatorzy od godziny 7.00 do godziny 15.00. W sezonie prac drogowych, od maja do października-listopada pracownicy produkcyjni Wytwórni (...) pracowali w systemie dwuzmianowym lub trzymianowym, gdyż było zwiększone zapotrzebowanie na masę bitumiczną. W okresie zimowym produkcja była ograniczona i realizowano jedynie zamówienia na tzw. asfalt lany. Ponadto w okresie zimowym w Wytwórni (...) zajmowano się głównie remontami otaczarek i innych maszyn, gromadzeniem materiałów do produkcji, szkoleniami pracowników.

Do zakresu czynności Z. M. na stanowisku kierownika należało: planowanie produkcji, przyjmowanie z działu technicznego informacji o zapotrzebowaniu danego dnia na masę bitumiczną, zamawianie materiałów do produkcji w dziale zaopatrzenia, kontrolowanie przebiegu produkcji, rozliczanie produkcji, sprawy pracownicze oraz wyliczanie wysokości wynagrodzenia za pracę pracowników. Po powierzeniu stanowiska kierownika Z. M., nie obsadzono stanowiska majstra, a jego czynności związane z nadzorowaniem produkcji przejął najbardziej doświadczony brygadzysta. Dodatkowo Z. M. jako kierownik współpracował z laboratorium oraz warsztatem naprawczym. Nadto uczestniczył w naradach organizowanych przez dyrektora (...) w R..

Z dniem 20 marca 1991 roku Z. M. zostały powierzone obowiązki specjalisty ds. bhp i p.poż.

Z. M. w dniu 2 maja 2012 roku złożył wniosek o przyznanie prawa do wcześniejszej emerytury. Decyzją z dnia 31 maja 2012 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. odmówił Z. M. przyznania prawa do emerytury. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. uznał za udowodniony łączny okres ubezpieczenia na dzień 1 stycznia 1999 roku w wymiarze 27 lat, 1 miesiąc, 20 dni. Do stażu pracy w warunkach szczególnych nie uwzględniono okresów zatrudnienia na stanowisku majstra od 1 stycznia 1976 roku do 19 marca 1991 roku.

W myśl art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. „o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych” (Dz. U. z 2009 Nr 153, poz. 1227, ze zm.) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (1 stycznia 1999 r.) osiągnęli:

1. okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 65 lat - dla mężczyzn oraz

1. okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Ponadto emerytura przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa oraz rozwiązania stosunku pracy – w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem (ust. 2 art. 184 ustawy).

Do wnioskodawcy ma zastosowanie § 4 ust. 1 rozporządzenia, w myśl którego pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w Wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki: osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 60 lat dla mężczyzn, ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach. W myśl § 2 ust. 1 ww. rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Bezspornym w sprawie jest, że wnioskodawca osiągnął wiek emerytalny 60 lat i udowodnił wymagany 25 letni okres zatrudnienia, nie przystąpił do funduszu emerytalnego oraz nie pozostaje w zatrudnieniu. Kwestią sporną jest natomiast ustalenie, czy wnioskodawca wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienione w wykazie A w wymiarze co najmniej 15 lat i czy staż ten osiągnął przed dniem 1 stycznia 1999 roku.

Wnioskodawca złożył świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych wydane w dniu 22 czerwca 1999 roku przez Przedsiębiorstwo (...) w R., w którym stwierdzono, że w okresie od 1 stycznia 1976 roku do 19 marca 1991 roku stale i w pełnym wymiarze wykonywał prace przy produkcji betonu kruszywowego, na stanowisku majstra robót drogowych wymienionym w Wykazie A, Dział XIV, poz.14,24 pkt 2 stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku „w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze”.

Z dokumentacji pracowniczej wnioskodawcy, a zwłaszcza umów o pracę, angaży wynika w sposób nie budzący wątpliwości, że w okresie **od 1 stycznia 1976 roku do 30 kwietnia 1979 roku pracował na stanowisku technika drogowego, od 1 maja 1979 roku do 19 sierpnia 1987 roku majstra, a od 20 sierpnia 1987 roku do 19 marca 1991 roku Kierownika Wytwórni (...)**, w pełnym wymiarze czasu pracy.

Z. M. w trakcie informacyjnych wyjaśnień początkowo twierdził, że pracował jedynie na stanowisku technika drogowego i majstra. Zaprzeczał, że pracował na stanowisku Kierownika Wytwórni (...). W toku dalszych wyjaśnień przyznał, że pracował na stanowisku kierownika, ale tak jak i na stanowisku majstra wykonywał stale czynności przy produkcji mas bitumicznych, razem z pracownikami szeregowymi. Zajmował się nasypywaniem kruszywa na taśmociągi, dozowaniem składników w otaczarkach. Gdy nie było pracy przy produkcji zajmował się rozładunkiem materiałów do produkcji. Wszystkie prace biurowe wykonywał w domu, bądź przed lub po zakończeniu pracy przy produkcji. Świadkowie w dużym zakresie potwierdzili zeznania wnioskodawcy dotyczące jego okresu pracy na stanowisku technika oraz majstra. Z zeznań świadków M. K., G. P. i R. S. wynikało, że jako majster wnioskodawca zajmował się całym procesem technologicznym produkcji mas bitumicznych. Składały się na to czynności związane z uruchomieniem urządzeń, sprawdzeniem stanu paliwa i produktów w poszczególnych zbiornikach kontrolowaniem produkcji, usuwaniem awarii w otaczarkach, zastępowaniem nieobecnych pracowników przy produkcji oraz rozliczaniem produkcji i pracowników.

Rozmiar prac administracyjnych i administracyjnych w zakresie czynności wnioskodawcy uległ rozszerzeniu, gdy został Kierownikiem Wytwórni (...) z dniem 20 sierpnia 1987 roku. Według świadka G. G., zastępcy dyrektora (...) w R. wnioskodawca na stanowisku kierownika zajmował się planowaniem produkcji, przyjmowaniem zamówień produkcyjnych, zamówieniami materiałów, rozliczaniem produkcji, organizacją pracy, rozdzielaniem pracowników pomiędzy poszczególne stanowiska i zmiany, wyliczaniem wynagrodzenia za pracę pracowników oraz innymi sprawami pracowniczymi, zgłaszaniem reklamacji materiałów do działu zaopatrzenia. Nadto pozostawał w stałym kontakcie z pracownikami laboratorium, którzy informowali go o jakości produkowanej masy bitumicznej i w razie potrzeby przekazywał operatorom otaczarek informacje odnośnie poprawy jakości produkowanej masy. Świadek, gdy

bywał w Wytwórni (...) spotykał wnioskodawcę w biurze, a czasami przy produkcji, choć wówczas stale nadzorował produkcję jeden z brygadzystów. Jego zdaniem, skarżącemu około jednej godziny zajmowały sprawy biurowe. Świadek M. K. zeznała, że kierownik zajmował się koordynowaniem całej pracy Wytwórni i nie wykonywał prac fizycznych. Kierownik nie musiał być obecny na placu produkcyjnym i nie wykonywał takich czynności, jak majster, ponieważ zajmował się rozliczaniem pracowników i produkcji.

Wnioskodawca w zeznaniach starał się minimalizować zakres pracy administracyjno-biurowych na stanowisku kierownika. Twierdził, że tych spraw było bardzo niewiele, a całość tych prac rozliczeniowych wykonywał w domu. Czynności biurowe zajmowały mu około 15-20 minut dziennie i wykonywał je na zakończenie pracy. Jednocześnie przyznał, że zajmowane przez niego stanowisko kierownika, było stanowiskiem umysłowym oraz otrzymywał za zajmowane stanowisko dodatek funkcyjny.

W świetle zgromadzonego materiału dowodowego Sąd Okręgowy przyjął, że Z. M. w okresie **od 24 marca 1975 roku do 19 sierpnia 1987 roku** będąc zatrudniony w (...) w R. na stanowisku technika drogowego i majstra - stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę wskazaną w Wykazie A, Dziale IV, poz. 24 jako „kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości produkcji i usług oraz dozór inżyniersko – techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie” – stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku „w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze”. Prace jakie wnioskodawca nadzorował wymienione są w wyżej wskazanym Wykazie A, Dziale V, poz. 2 „prace maszynistów ciężkich maszyn budowlanych lub drogowych”- maszynistów zespołu maszyn do produkcji mas bitumicznych.

Potwierdzeniem tego rodzaju pracy w warunkach szczególnych jest Wykaz A, Dział XIV, poz.24 pkt 1 załącznika nr 1 do zarządzenia nr 64 Ministra Komunikacji z dnia 29 czerwca 1983 roku „w sprawie prac w szczególnych warunkach w zakładach pracy resortu komunikacji, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego oraz wzrostu emerytury lub renty inwalidzkiej” (Dz. Urz. MK Nr 10, poz. 77).

W ocenie Sądu, brak jest natomiast podstaw do zaliczenia do pracy w warunkach szczególnych okresu pracy wnioskodawcy na stanowisku Kierownika Wytwórni (...) od **20 sierpnia 1987 roku do 19 marca 1991 roku**. Rozmiar prac organizacyjno-administracyjnych (planowanie produkcji, przyjmowanie zamówień produkcyjnych, zamówienia materiałów, rozliczanie produkcji, organizacja pracy, rozdzielanie pracowników pomiędzy poszczególne stanowiska i zmiany, wyliczanie wynagrodzenia za pracę pracowników oraz inne sprawy pracownicze, zgłaszanie reklamacji materiałów do działu zaopatrzenia), które wykonywał wnioskodawca uniemożliwiało mu sprawowanie w pełnym wymiarze i stale dozoru i kontroli podległych maszynistów zespołu maszyn do produkcji mas bitumicznych. Ponadto wnioskodawca nadzorował pracę pracowników laboratorium i warsztatu naprawczego. Nie można też pominąć, że w okresie zimowym (listopad-kwiecień)produkcja była prowadzona w Wytwórni (...) w bardzo ograniczonym zakresie i nie było potrzeby dozoru pracy maszynistów-operatorów otaczarek przez kierownika, skoro te czynności wykonywał brygadzysta.

Zdaniem Sądu, niewiarygodne są zeznania wnioskodawcy i świadków w części wskazującej, że Z. M. w pełnym wymiarze wykonywał czynności dozoru. Wnioskodawca zajmował stanowisko kierownicze i kierował jednostką organizacyjną (...) w R.. Wykonywanie czynności administracyjnych, organizacyjnych, biurowych w Wytwórni (...), gdzie było zatrudnionych około 25 pracowników, przy wyznaczeniu do nadzorowania produkcji brygadzysty, czyniło niemożliwym i nieracjonalnym, aby wnioskodawca na stanowisku kierownika w pełnym wymiarze wykonywał dozór inżyniersko – techniczny przy produkcji masy bitumicznej.

Ustalony okres zatrudnienia Z. M. w warunkach szczególnych na dzień 31 grudnia 1998 roku wyniósł łącznie 12 lat, 4 miesiące, 25 dni.

W tym stanie rzeczy, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 1 kpc oraz art. 32 w związku z art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. „o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych” odwołanie oddalił.

Apelację od powyższego wyroku złożył wnioskodawca, zaskarżając go w całości, zarzucając:

1) naruszenie art. 233 k.p.c. poprzez przekroczenie swobodnej oceny dowodów i nie danie wiary zeznaniom świadków w zakresie jakim zeznali, że skarżący mimo zajmowanego stanowiska wykonywał pracę w szczególnych warunkach, co doprowadziło do uznania przez sąd, że powód nie spełnił wszystkich przesłanek koniecznych do przyznania mu prawa do emerytury, a czego następstwem było błędne ustalenie stanu faktycznego a w konsekwencji oddalenie odwołania.

2) naruszenie prawa materialnego art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS poprzez nie przyznanie emerytury skarżącemu pomimo ziszczenia się przesłanek prawem przewidzianych od których ustawodawca uzależnił nabycie przedmiotowego prawa.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżący wniósł o zmianę wyroku w całości poprzez przyznanie Z. M. prawa do emerytury, oraz zasądzenie kosztów procesu w tym kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja nie jest zasadna.

Sąd Apelacyjny podziela ustalenia faktyczne i aprobuje argumentację prawną przedstawioną w motywach zaskarżonego wyroku a więc nie zachodzi potrzeba ich powtarzania.

Zarzuty podniesione w apelacji są chybione.

Sąd Najwyższy wielokrotnie wskazywał, że prawo do emerytury w wieku niższym od powszechnego z tytułu wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest ściśle związane z szybszą utratą zdolności do zarobkowania z uwagi na szczególne warunki lub szczególny charakter pracy. Praca taka, świadczona stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy, przyczynia się do szybszego obniżenia wydolności organizmu, stąd też wykonująca ją osoba ma prawo do emerytury wcześniej niż inni ubezpieczeni. Prawo to stanowi przywilej i odstępstwo od zasady wyrażonej w art. 27 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, a zatem regulujące je przepisy należy wyklądać w sposób gwarantujący zachowanie celu uzasadniającego to odstępstwo (por. między innymi wyroki Sądu Najwyższego z dnia 8 czerwca 2011 r. I UK 393/10, z dnia 22 lutego 2007 r., I UK 258/06, OSNP 2008 Nr 5-6, poz. 81;)

Sąd Okręgowy po przeprowadzeniu obszernego i wnikliwego postępowania dowodowego uznał, że Z. M. nie udowodnił 15 lat pracy w szczególnych warunkach, a tym samym nie może nabyć uprawnień emerytalnych na podstawie art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Wbrew zarzutom apelacji, prawidłowe jest stanowisko Sądu I instancji stwierdzające brak podstaw do zaliczenia do pracy w warunkach szczególnych okresu pracy wnioskodawcy na stanowisku Kierownika Wytwórni (...) od **20 sierpnia 1987 roku do 19 marca 1991 roku.**

Z ustaleń sądu wynika, że w tym okresie czasu w Wytwórni (...) pracowali zarówno pracownicy przy produkcji i rozładunku, operatorzy ładowarek i spycharek, jak również w warsztacie i laboratorium. Zatrudniony był także pracownik ds. gospodarki materiałowej oraz pracownik biurowy. Produkcja odbywała się na dwóch lub trzech otaczarkach, które obsługiwali operatorzy od godziny 7.00 do godziny 15.00. W sezonie prac drogowych, od maja do października-listopada pracownicy produkcyjni Wytwórni (...) pracowali w systemie dwuzmianowym lub trzymianowym, gdyż było zwiększone zapotrzebowanie na masę bitumiczną. Natomiast w okresie zimowym produkcja była ograniczona, zajmowano się głównie remontami otaczarek i innych maszyn, gromadzeniem materiałów do produkcji, szkoleniami pracowników.

Zebrany materiał dowodowy w tym także przeanalizowane zakresy czynności Z. M. na stanowisku kierownika w pełni upoważniają do stwierdzenia, że **rozmiar prac organizacyjno-administracyjnych** (planowanie produkcji,

przyjmowanie zamówień produkcyjnych, zamówienia materiałów, rozliczanie produkcji, organizacja pracy, rozdzielanie pracowników pomiędzy poszczególne stanowiska i zmiany, wyliczanie wynagrodzenia za pracę pracowników oraz inne sprawy pracownicze, zgłaszanie reklamacji materiałów do działu zaopatrzenia), które wykonywał uniemożliwiało mu sprawowanie w pełnym wymiarze i stale dozoru i kontroli podległych maszynistów zespołu maszyn do produkcji mas bitumicznych. Jak prawidłowo zauważył też sąd I instancji w okresie zimowym (listopad-kwiecień) produkcja była prowadzona w Wytwórni (...) w bardzo ograniczonym zakresie i nie było potrzeby dozоровania pracy maszynistów-operatorów otaczarek przez kierownika, skoro te czynności wykonywał brygadzysta.

Nie można zatem uznać, że w tym okresie czasu wnioskodawca wykonywał stały i w pełnym wymiarze czasu nadzór inżynieryjno-techniczny określony w wykazie A, dziale XIV, poz. 24 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze.

W tym stanie rzeczy nie jest też zasadny zarzut naruszenia prawa materialnego - art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, apelacja stanowi jedynie za polemikę z prawidłowymi ustaleniami i rozważaniami Sądu I instancji.

Mając powyższe na uwadze, na mocy art. 385 k.p.c. Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji.